



ALMANYA İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ

DİASPORA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Mart 2016 Raporu



ALMANYA'DA SOSYAL GÜVENLİK VE GÖÇMENLERİN ÇALIŞMA YAŞAMINA KATILIMI

Yazan: Elif Madakbaş Güleler

Giriş

2016 yılının Mart ayında Almanya gündemini meşgul eden olaylardan biri *Türkiye-Avrupa çözümü* olarak da adlandırılabilir anlaşılmaktadır. Kısa vadeli bir politika olduğu yönünde eleştiriler almakla birlikte bu anlaşma, Yunanistan'ın, Avrupa'ya ulaşmak için adalarına gelen göçmenleri Türkiye'ye iade etmesini öngörmektedir. Uluslararası hukuka uygun olup olmadığı tartışmalarıyla birlikte mevcut krizi çözme amacı güden bu anlaşma ve beraberinde getirdiği diğer tartışmalar, süregelen tartışmalara eklenerek Almanya ve Avrupa'nın göç politikalarını daha yoğun bir şekilde medyaya taşımıştır¹. Gündemi meşgul eden bir diğer önemli olay ise bölgesel seçimlerdir. 13 Mart Pazar günü gerçekleşen bölgesel seçimler, kamuoyunda "Almanya'nın Göçmen Politikası'nın" oylanması olarak görülmüştür. Merkel'in göçmen politikalarına duyulan tepkilerin sandığa yansması ve göçmen karşıtı söylemlere sahip AfD'nin (Alternative für Deutschland – Almanya için Alternatif) oldukça dikkat çekici seçim sonuçları elde etmesi, söz konusu seçimlerde göçmenler konusunun ne kadar hayati bir öneme sahip olduğunu göstermiştir². 2013 yılında, Euro'dan çıkılmasını savunanların kurduğu AfD, Merkel'in "geçici bir fenomen" adlandırılmasına rağmen 2016 yılında göçmen karşıtı söylemiyle Almanya'da özellikle daha önce seçimlere katılmayan kesimi tarafına çekmiş ve ciddi bir oy oranına sahip olmuştur³.

Göçmen karşıtı söyleme sahip bir partiye olan desteğin arttığı ve Avrupa'nın Türkiye ile artık daha fazla göçmen almamak için anlaşma yaptığı böylesi bir dönemde, Almanya'ya ulaşabilmiş olan göçmenlerin durumu ile ekonomik ve sosyal entegrasyonu, 2016 başından beri –ve çok daha öncelerden beri- önemli bir konu olma güncelliğini korumaktadır.

Mart 2016'da Almanya'da Ekonomik Durum ve İşsizlik

Bundesagentur (BA-Federal Büro) yönetim kurulu başkanı Frank-J. Weise'nin Mart ayı için Almanya'da ekonomiyi ve işsizliği değerlendirdiği basın toplantısındaki paylaşımına

¹ "Auf Wiedersehen, Refugee Law (Julian Lehman tarafından)", Global Public Policy Institute, 7 Mart 2016.

² "German Voters' Crushing Verdict on Open-Door Migration: Angela Merkel is punished in Crucial State Elections as Far-Right Party Wins Big Vote with Call to Stop Flow of Refugees", Daily Mail, 13 Mart 2016.

³ "German Elections: Setbacks for Merkel's CDU as Anti-Refugee AfD Makes Big Gains", The Guardian, 14 Mart 2016.

referansla, işsizliğin Şubat ayına oranla 66.000 kişi daha azaldığını söylemek mümkündür. Bu tablo 2015 yılının Mart ayından daha iyi bir duruma işaret etmektedir. Toplamda 888.000 kişi işsizlik yardımı almaktadır. İşsizliğin azalmasının yanında işgücüne olan ihtiyaç gittikçe artmaktadır. Almanya hali hazırda “mekatronik, enerji ve elektrik mühendisliği, taşımacılık, lojistik ve satış” gibi iş sahaları için işgücüne ihtiyaç duymaya devam etmektedir⁴. Almanya’da işsizliğe ilişkin bu pozitif tablonun, Avrupa genelinde görülen ve Mart ayına dek seyreden olumlu havayla uyumlu olduğu söylenebilir. Kısaca Euro bölgesinde genelde işsizlik oranı azalmaktadır. Bu genel tablo içinde, gençlerin hala işsizler arasında oldukça yüksek orana sahip oluşları ise devam etmektedir. Özellikle Güney Avrupa ülkeleri -Yunanistan ve İspanya başta olmak üzere- gençlerin işsizliği konusunda diğer Euro bölgesi ülkelerinin gerisinden gelmektedir⁵. Bu olumlu yaklaşımlar yanında birtakım olumsuz yaklaşımlar da söz konusudur.

Olumsuz yaklaşımlar, nicel değişikliklerin ötesinde nitel iyileşmelere odaklanmaktadır. Örneğin işsizliğin azalması, ekonominin iyiye gitmesi ve kişi başına düşen gelirin artması yanında gelir dağılımındaki adaletsizlik noktasında büyük sorunlar olduğu işaret edilmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre Almanya’da yaşayan nüfusun onda biri şu an itibariyle toplam servetin yüzde altmışını (% 60) ellerinde bulundurmaktadır⁶. Ekonominin iyi durumda olmasının şu anlık bir durum olduğu, dış piyasalarda yaşananlardan Alman ekonomisinin her an etkilenebileceği belirtilerek; birtakım sinyallerle birlikte işsizliğin artacağına ve Almanya’nın şu anki durumunu koruyamayabileceğine yönelik bazı tahminler de bulunmaktadır⁷. Hem pozitif hem negatif yaklaşımlar var olmaya devam etmekle birlikte resmi veriler, işsizliğin nasıl bir dağılım gösterdiği hakkında bize fikir vererek toplumsal farklılıklara odaklanma yönünde imkanlar sunmaktadır.

BA, Mart 2016 resmi verilerine göre Almanya’daki 2.884.891 toplam işsiz sayısının % 77’sini Alman nüfusu, % 22, 1’ini ise Alman olmayanlar oluşturmaktadır. Alman olmayanlar işsizlerin % 4’ünü Doğu Avrupa ülkelerinden gelenler, % 2,4’ünü GIPS ülkelerinden gelenler, % 7,1’ini Orta Doğu ülkelerinden gelenler, % 8,5’ini ise diğer ülkelere gelenler oluşturmaktadır. Ortadoğu ülkelerinden gelenler içinde en yüksek orana hala % 2,4 oranla Suriyeliler sahipken,

⁴ “The Labor Market in March 2016: Beginning Spring Upturn Reduces Unemployment”, Arbeitsagentur, 31 Mart 2016.

⁵ “Tiefster Wert seit 2011: In der Eurozone sinkt die Arbeitslosigkeit”, Spiegel, 1 Mart 2016.

⁶ “Avrupa’da ‘En Adaletsiz’ Almanya”, Hürriyet, 23 Mart 2016.

⁷ “Ökonomen erwarten mehr Arbeitslose in Deutschland”, Frankfurter Allgemeine, 27 Mart 2016.

onu % 0,7 ile Iraklılar takip etmektedir. Diğerleri olarak adlandırılan grupta ise başı % 4,8 oranla Türkler çekmektedir⁸.

Farklı arka planları olan bunca göçmen, farklı hikayelerle birlikte Almanya’da bulunurken, Almanya’nın işgücüne ihtiyaç duyduğu meslekler ile göçmenlerin sahip olacağı/olduğu meslekler noktasında da çeşitlilik söz konusu olmakta; bu durum, iş yaşamına olan entegrasyonun çerçevesini genişletmektedir.

Göçmenlerin İş Yaşamına Katılımı ve Olası İş Kolları

Göçmenler için dil kurslarının açılmaya devam etmesi ve var olanların revize edilmesi entegrasyona ilişkin gündemin ilk maddelerinden biridir. Bu kurslar sadece dil kursları olmayıp aynı zamanda “entegrasyon kursu” işlevi de görmektedir. Bu kurslara katılım, Almanya’da uzun dönemli kalmayı düşünmenin bir göstergesi (Bleibeperspektive) olarak da görülmektedir⁹. Bunun tam tersi yani dil öğrenimine ve entegrasyona yönelik isteksizlik ise resmi kurumlar tarafından Almanya’ya uzun vadede yerleşme konusunda isteksizlik olarak algılanmaktadır. Bu algı aynı zamanda eleştirilere tabi olmaktadır. Almanca öğrenemeyenlerin ve iş yaşamına dahil olamayanların oturma izinlerinde sorun çıkabileceğine yönelik İçişleri Bakanı Thomas de Maiziere’nin açıklamaları tepki çekmeye devam etmektedir. SPD’nin (*Sozialdemokratische Partei Deutschlands* – Almanya sosyal Demokrat Partisi) eleştirileri, göçmenlerin yabancı dil öğrenebilmesi noktasında yeterli altyapının olmaması üzerinden hükümete yönelirken, Berlin-Brandenburg Türk Toplumu’nun eleştirisi ise hem geldikleri yerlerde, hem göç sürecinde hem de Almanya’da hala psikolojik travma yaşamaya devam eden göçmenlerin bir de üstüne oturma izni alamamakla tehdit edilip toparlanabilecekleri zamanın kendilerine tanınmaması üzerinden şekillenmektedir¹⁰. Dil öğrenilmesi ve çalışma hayatı için hazır duruma gelinmesinin ne kadar bir zamanı kapsayacağı ya da kapsaması gerektiği, bunun Alman ekonomisine etkisi büyük soru işaretleri olarak varlığını korumaktadır.

Nürnberg Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung (Nürnberg Emek Piyasası ve Meslek Araştırma Enstitüsü), bir çalışma gerçekleştirmiş ve göçmenlerin entegrasyonunun -yukarıda belirtilen durumlara uygun bir şekilde- hemen gerçekleşmediğini belirtmiştir. Göçmenlerin sadece %10’u göç ettikleri ilk yıl iş bulabilmektedir. Bu işler çoğu zaman garsonluk ve temizlikçilik gibi iş kolları olmaktadır. İş bulmanın kolay olmaması gerçeği yanında çok uzun

⁸ “Hintergrundinformation”, Bundesagentur für Arbeit-Statistik, Marz 2016, Nürnberg, s. 17.

⁹ “Integrationskurze für Geflüchtete Menschen: Verwaltungsrat der BA Spricht sich für Verfahrensänderung und Aufstockung der Finanzmittel aus”, Bundesagentur, 11 Mart 2016.

¹⁰ “Kurs var da gitmiyorlar mı?”, Hürriyet, 30 Mart 2016.

bir süre bir işte çalışmayanların sonraki zamanlarda iş bulmakta zorlandıkları ya da çalışmayı istememeleri durumu da gerçekliğini korumaktadır¹¹. Ayrıca göçmenler, Almanya tarafından önerilen bazı iş kollarını da tercih etmemektedir. Örneğin Almanya’da artan yaşlı nüfus, yaşlı bakım hizmetlerine ilişkin iş koluna yönelik ihtiyacı arttırmaktadır. Şu an 50.000 kişi olarak belirlenen yaşlı bakıcısı ihtiyacının 2025-2030 yıllarında 200.000’i aşması beklenmektedir. Bu sektöre özellikle Almanca öğrenen ve öğrenmeye başlayan göçmen gençler yönlendirilse de söz konusu nüfus içinde bu iş kolu yeterince rağbet görmemektedir¹².

Çalışma bakanı Nahles, 2020’li yıllara doğru “hazır olmaları” beklenen göçmenlerin bu süreçte iş yaşamına katılabilmeleri için “Bir-Euro-İşler (Ein-euro-Jobs)” denilen “küçük işlere (kleinen Jobs/Mini-Jobs) göçmenlerin yönlendirilmesinin düşünüldüğünü belirtmiştir. Bu nedenle öncelikle yüz bin kadar küçük işe göçmenlerin yerleştirilmesi düşünülmektedir¹³. Ekonomi bakanı ve bazı firmaların 2,8 milyon Euro tutan bir proje ile göçmenlerin entegrasyonunu ve iş bulmalarını kolaylaştırmayı amaçladıkları görülmektedir. “Unternehmen Integrieren Flüchtlinge (Şirketler Göçmenleri Entegre Ediyor)” sloganıyla yola çıkılan projede www.unternehmen-integrieren-fluechtlinge.de adresinden ulaşılacak bir “online-platform” oluşturulmuştur. Firmalardan ve iş sahiplerinden beklenen ise bu platforma üye olup hangi iş kollarında ne kadar göçmen alabileceklerini belirtmeleri ve entegrasyon sürecinde hükümete yardımcı olmalarıdır¹⁴. Resmi kurumların entegrasyon için gerçekleştirdiği çalışmalar yanında göçmenlerin başarı hikayelerine medyada yer verilmesi ile göçmenler de yöreklendirilmeye çalışılmaktadır. Bunlardan biri olan Süddeutsche Zeitung, Moosburg’taki Moosburger Isar Akademi (MIA) tarafından gerçekleştirilen genç göçmenlere meslek öğretimine yer vermektedir. Gazete, Suriye’den ve diğer ülkelerden gelen genç göçmenlerin metal sektöründe nasıl meslek öğrendiklerine yer verirken, konuşmalarında gençlerin “Almanca öğrenmek ve çalışmak istiyorum” dediklerini vurgulamaktadır¹⁵.

Öngörülemezlik, Tezler ve Senaryolar

Son dönemdeki göçmen kriziyle birlikte Almanya için bu kadar yüksek oranda göçmenin ne kadara mal olduğu ve olmaya devam edeceği; bu oranla baş edebilecek nasıl bir ekonomik ve sosyal politika üretilmesi gerektiği tartışmaları da artmaktadır. Hem uzun hem kısa vadeli politikalar oluşturmayı zor hale getiren şey ise göçmen sayısına ilişkin net olmayan ve sürekli

¹¹“Integration von Flüchtlingen: Hilfsarbeit Ja, Schwarzarbeit Nein”, Spiegel, 21 Mart 2016.

¹² “Almanya’da Yaşlı Bakıcılarına İhtiyaç Artıyor”, Hürriyet, 14 Mart 2016.

¹³ “Nahles will mit Ein-Euro-Jobs für Flüchtlinge starten”, Frankfurter Allgemeine, 23 Mart 2016.

¹⁴ “Gemeinsam Stark für Flüchtlinge”, Süddeutsche Zeitung, 9 Mart 2016.

¹⁵ “Endlich eine Zukunft”, Süddeutsche Zeitung, 25 Mart 2016.

değişen rakamların varlığı nedeniyle bir öngörülemezliğin ortaya çıkmasıdır. Bu öngörülemezliğin içinde kaç göçmen olduğunun, kaçının başka ülkeye gitmeyi düşündüğünün, kaçının çalışmayı kaçının çalışmamayı düşündüğünün bilinmemesi yer almaktadır. 2020-2025 yıllarına gelindiğinde göçmenlerin Alman ekonomisine katkısının ortaya çıkmaya başlayacağı düşünülmekle birlikte kesin olmayan rakamların bu öngörüü değiştirip değiştirmeyeceği de bir soru işaretidir¹⁶.

Öngörülemezlik birçok farklı “tezlerin” ortaya atılmasını ve bu farklı tezlere göre alternatif politikalar oluşturulmasını gündeme getirmiştir. Bu tezler; bu kadar çok sayıda işçinin iş piyasasına dahilinin oldukça zor olacağı, geçmiş yıllardaki göçmenlerin entegrasyon süreci dikkate alındığında bir çok göçmenin ancak yıllar sonra iş bulabileceği, bu kişilerin uzun süre işsiz kalacakları, Alman ekonomisine ve toplumuna “yük olacakları” ve ekonomiye olumlu etkileri olsa dahi bunun çok önemli bir oranda olmayacağı gibi tezlerdir¹⁷. SPD’den Stephen Weil’in Deutsche Bank’ın çalışmalarına referansla aktardığına göre üç senaryo mevcuttur: i)göçmenlere ihtiyaç vardır, göçmenler ileride oluşması muhtemel işgücü açığını kapatacaktır; ii)şu an itibariyle göçmenler için genel kapsamlı bir göçmen politikası bulunmamakta ve işsizlik devam etmekte; bu durum da endişe vermektedir; iii)entegrasyon süreci devam etmekte ve ilerleyen zamanlarda olumlu gelişmelere neden olacaktır, göçmenler de çalışarak vergi ödemeye başlayacaktır¹⁸. Görüldüğü üzere, göçmenlerin Almanya’ya uzun vadede nasıl bir etkide bulunacaklarına yönelik olasılıklar, ekonominin gidişatına yöneltilen yaklaşımlara benzer şekilde hem olumlu hem olumsuz özellikler taşımaya, kendi içinde çeşitlenerek devam etmektedir.

Sonuç

Mart ayındaki gelişmeler, Şubat ayındakine benzer şekilde, göçmenlerin dil öğrenmesi ve iş yaşamına katılması üzerine odaklanmaktadır. Almanya’nın, kendi içinde, göçmenlerin iş yaşamına katılmaları için ne kadar bir süre gerektiği konusunda farklı görüş ve tartışmalara sahip olduğu görülmektedir. Bir tarafta göçmenlerin artık sorumluluk almalarının vakti geldiğini söyleyenler diğer tarafta ise göçmenlerin psikolojilerinin de dikkate alınması gerektiğini söyleyenler yer almaktadır. Böylece Almanya’nın göçmenlerle geçmişinde sahip olduğu deneyimlere dönülerek göçmenlerin Alman ekonomisine ne zaman katkıda

¹⁶ “Berechnungen zur Krise: So Entstehen die Zahlen zu Flüchtlingkosten”, Spiegel, 1 Mart 2016.

¹⁷ “Mehr als einen Millionen Flüchtlinge: 5 Thesen im Realitäts-Check: So stehen die Chancen für Flüchtlinge am Arbeitsmarkt”, Focus, 4 Mart 2016.

¹⁸ “SPD Ministerpräsident Weil: Die Meisten Flüchtlinge werden Bleiben”, Frankfurter Allgemeine, 19 Mart 2016.

bulunabilecekleri kestirilmeye çalışılmaktadır. Bu ön kestirimin gerçekleşmediği noktalarda ise olasılıklar üzerinde durulmaktadır. Ayrıca açıkça görülmektedir ki göçmenlerin sadece çalışmaları değil çalışırlarsa hangi sektörlerde çalışacakları da ayrı bir tartışma konusudur. Bu da daha detaylı bir ekonomik entegrasyon politikasını gerekli kılmaktadır.

Bu rapor, göçmenlerin Avrupa'ya ve Almanya'ya ulaşımında bundan sonra kısıtlamalara uğrayacağı bir anlaşma bilgisiyle başlamıştı. Fakat bu kısıtlamalar, göçmenleri Avrupa ve Almanya'da yaşama hayalinden vazgeçireceğe benzememektedir. Göçmenler, bir gün Avrupa'ya ve Almanya'ya kabul edilecekleri ümidiyle Yunanistan-Makedonya sınırındaki İdomeni kasabasında beklemeye devam etmektedir. Burada bekleyenlerle yapılan görüşmeler, bekleyenlerin Türkiye'ye geri iade edilme fikrine karşı olduklarını göstermektedir. Afganlı bir kadın "Türkiye'ye geri döneceğime öleyim" derken Pakistanlı bir gazeteci geri gönderildiği takdirde hayatının tehlikeye gireceğini söylemektedir. Bu endişelerin sebebi ise ülkelerine geri iade edilecek olma kaygısı taşımalarıdır¹⁹. Bu endişelerin ve bekleyişin devam ettiği sırada Süddeutsche Zeitung, Mart ayında "World Happiness Report (Dünya Mutluluk Raporu)" sıralamasını yayınlarak "Deutsche immer glücklicher (Almanlar her zaman daha mutlu)" başlığını atmıştır. Bu rapora göre 157 ülke arasında ilk sırada Danimarka bulunurken Almanya on sıra ilerleyerek 26. sıradan 16. sıraya yükselmiştir. Sıralamada 157. yani son sırada Burundi bulunurken sondan bir önceki sırada Suriye yer almıştır²⁰. Dolayısıyla bu durum, dünyanın en mutsuz insanların, bir yerde, mutlu bir ülkeye girebilme çabalarına işaret etmektedir. Bu çaba daha uzun yıllar ekonomik, sosyal ve politik birçok hareketliliği gündeme getirecek görülmektedir.

¹⁹"Türkiye'ye Geri Döneceğime Öleyim", Hürriyet, 22 Mart 2016.

²⁰"Deutsche immer glücklicher", Süddeutsche Zeitung, 16 Mart 2016.

KAYNAKÇA

“Almanya’da yaşlı bakıcılarına ihtiyaç artıyor”, 14 Mart 2016, <http://www.hurriyet.com.tr/almanyada-yasli-bakicilarina-ihtiyac-artiyor-40068313>, Erişim Tarihi: 2 Nisan 2016.

“Auf Wiedersehen, Refugee Law (Julian Lehman tarafından)”, 7 Mart 2016, <http://www.gppi.net/publications/human-rights/article/auf-wiedersehen-refugee-law/>, Erişim Tarihi: 3 Nisan 2016.

“Avrupa’da ‘En Adaletsiz’ Almanya”, 23 Mart 2016, <http://www.hurriyet.com.tr/avrupada-en-adaletsiz-almanya-40074238>, Erişim Tarihi: 2 Nisan 2016.

“Berechnungen zur Krise: So Entstehen die Zahlen zu Flüchtlingskosten”, 1 Mart 2016, <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/fluechtlinge-wie-experten-die-kosten-berechnen-a-1079811.html>, Erişim Tarihi: 4 Nisan 2016.

“Deutsche immer glücklicher”, 16 Mart 2016, <http://www.sueddeutsche.de/leben/world-happiness-report-dreist-daenen-immer-noch-gluecklicher-als-deutsche-1.2909830>, Erişim Tarihi: 5 Nisan 2016.

“Endlich eine Zukunft”, 25 Mart 2016, <http://www.sueddeutsche.de/muenchen/freising/junge-fluechtlinge-endlich-eine-zukunft-1.2922191>, Erişim Tarihi: 3 Nisan 2016.

“Gemeinsam Stark für Flüchtlinge”, 9 Mart 2016, <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/netzwerk-gemeinsam-stark-fuer-fluechtlinge-1.2900119>, Erişim Tarihi: 6 Nisan 2016.

“German Elections: Setbacks for Merkel’s CDU as Anti-Refugee AfD Makes Big Gains”, 14 Mart 2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/mar/13/anti-refugee-party-makes-big-gains-in-german-state-elections>, Erişim Tarihi: 7 Nisan 2016.

“German Voters’ Crushing Verdict on Open-Door Migration: Angela Merkel is punished in Crucial State Elections as Far-Right Party Wins Big Vote with Call to Stop Flow of Refugees”, 13 Mart 2016, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3489936/Angela-Merkel-set-punished-voters-open-door-refugee-policy-Germany-s-Super-Sunday-state-elections.html>, Erişim Tarihi: 7 Nisan 2016.

“German voters’ crushing verdict on open-door migration: Angela Merkel is punished in crucial state elections as far-Right party wins big vote with call to stop flow of refugees”, 13 Mart 2016, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3489936/Angela-Merkel-set-punished-voters-open-door-refugee-policy-Germany-s-Super-Sunday-state-elections.html>, Erişim Tarihi: 7 Nisan 2016.

“Hintergrundinformation”, Bundesagentur für Arbeit-Statistik, Marz 2016, Nürnberg.

“Integration von Flüchtlingen: Hilfsarbeit Ja, Schwarzarbeit Nein”, 21 Mart 2016, <http://www.spiegel.de/karriere/berufsstart/fluechtlinge-auf-dem-arbeitsmarkt-hilfskraefte-und-co-a-1083454.html>, Erişim Tarihi: 7 Nisan 2016.

“Integrationskurze für Geflüchtete Menschen: Verwaltungsrat der BA Spricht sich für Verfahrensänderung und Aufstockung der Finanzmittel aus”, 11 Mart 2016, <https://www.arbeitsagentur.de/web/content/DE/Presse/Presseinformationen/Sonstiges/Detail/index.htm?dfContentId=L6019022DSTBAI821287>, Erişim Tarihi: 6 Nisan 2016.

“Kurs var da girmiyorlar mı?”, 30 Mart 2016, <http://www.hurriyet.com.tr/kurs-var-dagitmiyorlar-mi-40077944>, Erişim Tarihi: 8 Nisan 2016.

“Mehr als eine Millionen Flüchtlinge: 5 Thesen im Realitäts-Check: So stehen die Chancen für Flüchtlinge am Arbeitsmarkt”, 4 Mart 2016, http://www.focus.de/finanzen/news/arbeitsmarkt/5-thesen-im-realitaets-check-so-stehen-die-chancen-fuer-fluechtlinge-am-arbeitsmarkt_id_5326006.html, Erişim Tarihi: 4 Nisan 2016.

“Nahles will mit Ein-Euro-Jobs für Flüchtlinge starten”, 23 Mart 2016, <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/arbeitsministerin-andrea-nahles-will-mit-ein-euro-jobs-fuer-fluechtlinge-starten-14142127.html>, Erişim Tarihi: 8 Nisan 2016.

“Ökonomen Erwarten Mehr Arbeitslose in Deutschland, 27 Mart 2016, <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/konjunktur/volkswirte-rechnen-mit-schwaecherer-dynamik-auf-deutschem-arbeitsmarkt-14147369.html>, Erişim Tarihi: 5 Nisan 2016.

“SPD Ministerpräsident Weil: Die meisten flüchtlinge werden bleiben”, 19 Mart 2016, <http://www.faz.net/aktuell/politik/fluechtlingskrise/niedersachsens-ministerpraesident-stephan-weil-im-f-a-z-interview-14133439.html>, Erişim Tarihi: 4 Nisan 2016.

“The Labor Market in March 2016: Beginning Spring Upturn Reduces Unemployment”, 31 Mart 2016, <https://www.arbeitsagentur.de/web/content/DE/Detail/index.htm?dfContentId=L6019022DSTBAI824406>, Erişim Tarihi: 4 Nisan 2016.

“Tiefster Wert seit 2011: In der Eurozone sinkt die Arbeitslosigkeit”, 1 Mart 2016, <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/eurozone-arbeitslosigkeit-sinkt-auf-tiefsten-stand-seit-2011-a-1080048.html>, Erişim Tarihi: 3 Nisan 2016.

“Türkiye’ye geri döneceğime öleyim”, 22 Mart 2016, <http://www.hurriyet.com.tr/turkiyeye-geri-donecegime-oleyim-40073367>, Erişim Tarihi: 8 Nisan 2016.

MEDENİ HAKLAR

Yazan: Kazım Keskin

*„Artık hiçbir Türk sınırı geçemez.“²¹
Helmut Schmidt (Almanya eski başbakanı ve SPD Başkanı)*

Ülkelerin geçmişinde birer kara leke olarak yer alan ve aradan ne kadar zaman geçerse geçsin kendisinden kurtulmanın mümkün olmadığı tarihsel olaylar vardır. ABD için Kızılderili katliamları, Fransa için Cezayir Bağımsızlık Savaşı, İngiltere için Hindistan’da el başparmakları kesilmiş binlerce dokumacı gibi. İşte örnek olarak verdiğimiz bu ülkeler gibi Almanya da Nazilerin öncülüğünde milyonlarca insanın canına mal olan ırkçı geçmişinden yakasını bir türlü kurtaramamaktadır.

Özellikle geçtiğimiz yılın ortalarından itibaren BM verilerine göre dünya genelinde sayıları altmış milyona ulaşan mültecilerden sadece bir milyonunun toplam nüfusu beş yüz milyonu aşan AB ülkelerine akın etmeleri ile tarih adeta tekerrür etmeye başladı. Daha önceleri özellikle siyahi insanlara yönelik olan ırkçı nefret şimdilerde yeni kurbanları ve günah keçileri olarak mültecileri seçmiş durumdadır. Eğer bu mülteciler bir de Müslüman iseler adeta şiddetin dozajını daha bir artırmaktadır neo-naziler.

Merkel’in ‘başaracağız’ ifadesini bir çeşit davetiye olarak algılayan mülteciler geçtiğimiz yılın ağustos ayından itibaren Almanya’ya gelmeye başladıklarında genel hatlarıyla olumlu olan siyasi atmosfer zamanla adeta bir sis bulutu gibi dağıldı. Bunun yerini, yılbaşı gecesi Köln’de gerçekleşen taciz olaylarının da ivmesiyle toplumun neredeyse tüm katmanlarının iştirakiyle bir dışlama kültürü aldı. Almanya’da günde üçe çıkan mültecilere yönelik şiddet eylemleri nedeniyle can güvenliği meselesi, giderek toplumsal skalanın en altında bulunan bu insanların öncelikli sorunu haline dönüşmektedir. Çoğunluğu Suriye iç savaşından kaçarak gelen mülteciler, Esed’in bombalarından canlarını kurtarmış olmalarına rağmen yaşları ortalama 20-25 olan neo-nazi gençlerden birinin mülteci yurtlarına attıkları molotof kokteylleri ya da el yapımı iptidai bombaların hedefi olmaktan kurtulabilecekler mi pek emin değiller.

MDR Radyosu’nun Federal Emniyet Dairesi’nin verilerine dayanarak yaptığı bir habere göre 2016 yılının ilk üç ayında Almanya’da sığınmacı yurtlarına yapılan saldırıların 268 sayısına ulaşması bu gidişle hem 2015 yılındaki toplam sayı olan 1.029’un geçilebileceğini hem de yukarıda dile getirilen korkuların pek de yersiz olmadığını göstermektedir.²² Öte yandan dikkati çekilmesi gereken bir başka nokta da Federal Emniyet Dairesi’nin 2015 yılı için belirttiği 1.029

²¹ *Die Politiker müssen Farbe bekennen.* 6 Şubat 1982. www.zeit.de Erişim: 10 Nisan 2016.

²² *268 kez yurtlara saldırdılar.* 5 Nisan 2016. www.guncel.de Erişim: 9 Nisan 2016.

sayısının Pro Asyl ve Amadeu Antonio Stiftung isimli ırkçılık karşıtı STK'ların oluşturdukları istatistiklerce 1.239 olarak düzeltilmiş olmasıdır. Bu kuruluşlar, şiddet eylemlerinin gerçekleştirildiği birçok eylemin polise bildirilmemesi nedeniyle de gerçek rakamların çok daha fazla olduğu kanaatindedir.²³

İrkçılar, mültecilere yönelik tepkilerini ortaya koyarlarken hükümetin ne gibi önlemler aldığı yerinde bir soru gibi gözükmektedir. Maalesef Almanya hükümeti bir taraftan bir nevi ön alma siyaseti izleyerek mültecilere kapıları açıp sonradan gelmesi muhtemel milyonlarca kişinin önünü kesmeye çalışırken diğer taraftan da birbiri peşi sıra meclisten geçirdiği yasal düzenlemelerle mültecilerin haklarını kısıtlayarak Almanya'da zaten var olan yabancı düşmanı iklime siyasal ve hukuksal haklılık kazandırmaktadır. Hükümet, bu tutumuyla mülteci karşıtlığı ile mücadele etmek yerine 1990'lı yıllardaki gibi kolaycılığa kaçarak adeta mültecilere karşı mücadele ediyormuş izlenimi doğurmaktadır. 'Asylpaket II' diye adlandırılan ve mültecilerin Almanya'daki durumlarını düzenleyen ikinci iltica yasınının mart ayında yürürlüğe girmesi ile Alman hükümetinin mülteci dostu olarak görülmesine neden olan retorik de artık rafa kaldırılmış görünmektedir. Yasanın çıkmasından kısa bir süre önce hükümetin bu adımı, çok sayıda sivil toplum kuruluşu ve muhalefet partilerinin yanı sıra Almanya'da mukim Türkler tarafından da sert bir şekilde eleştirilerek 'Clausnitz ve Bautzen'deki kendini bilmez ırkçı güruhun taleplerini yerine getirmek' olarak nitelendirilmiş ve pakete 'hayır' oyu verilmesi çağrısında bulunulmuştu.²⁴ Paketin içeriğinde 'geçici koruma' statüsüne sahip sığınmacıların aile fertlerini yanlarına getirebilmeleri için iki sene beklemeleri zorunluluğunun dışında, sığınmacıların barındırıldıkları merkezlerden belirli mesafelerin dışına çıkmalarının yasaklanmasını belirleyen 'ikamet zorunluluğu' ve ölümcül hastalık dışında sağlık sorunlarına sahip kişilerin sınır dışı edilmelerinin ertelenmesinin önündeki engellerin kaldırılması da bulunmaktadır.²⁵

Alman hükümetinin sadece sığınmacılar yasını sertleştirmekle kalmayıp aynı zamanda yeni entegrasyon yasası altında Almanya iç barışını tehdit eden yeni düzenlemeler yapma yoluna da gittiğini de gözlemekteyiz. Basına yansıyan bilgilere göre Almanya İçişleri Bakanı Thomas de Maizière'in mayıs ayına kadar Federal Meclis'ten geçirmeyi planladığı yasa tasarısında Almanca kurslarına katılmayan ya da kendilerine sunulan işleri reddeden sığınmacılara oturma izni verilmemesinin yanı sıra bu kişilerin idarenin kendileri için öngörmüş olduğu yerleşim

²³ *Bürgerlicher Rassismus und rechter Terror*. 7 Mart 2016. www.mut-gegen-rechte-gewalt.de Erişim: 13 Mart 2016.

²⁴ *İltica Paketi 2'yi Onaylamak Kendini Bilmez Güruhun Taleplerini Yerine Getirmektir*. 24 Şubat 2016. www.igmg.org Erişim: 9 Nisan 2016.

²⁵ *Almanya'ya iltica zorlaşıyor*. 25 Şubat 2016. www.dw.com Erişim: 9 Nisan 2016.

yerini terk etmemeleri gibi düzenlemeler de bulunmakta. Yeni yasa planına karşı İçişleri Bakanı de Maizière, gerek ülke içinden ve gerekse ülke dışından çok sert eleştirilere muhatap oldu. Avrupa Birliği Parlamento Başkanı Martin Schulz, İçişleri Bakanı'na "ivedilikle entegrasyonu kontrol edecek bir bakan ataması" tavsiyesinde (!) bulunurken, Almanya'daki muhalefet partileri ile hükümet ortağı Sosyal Demokrat Partisi'nden (SPD) temsilciler, meselenin sığınmacılardaki isteksizlik olmayıp hükümetin yeterli derecede dil kursu imkânı sunamaması olduğunu belirttiler. Öte yandan Almanya'daki insan hakları kuruluşları da yasa planında öngörüldüğü şekliyle sığınmacıların büyük şehirlere gitmelerinin engellenmesinin hukuksal açıdan sakıncalı olduğu düşüncesini dile getirirlerken bazı gözlemciler de mültecilerin zorla ikamet ettirilmesi düşünülen kırsal kesimlerdeki yetersizlikler nedeniyle İçişleri Bakanı'nı eleştirmektedirler. Bu gözlemciler göre örneğin büyük şehirlerde çok sayıda öğretmen bulunmasına rağmen küçük şehir ve kasabalarda yeteri kadar öğretmen bulunmaması ile bir dil kursunun açılabilmesi için gerekli olan asgari öğrenci sayısına ulaşamaması konuyla ilgili en önemli engel olarak ortada dururken suni bir gündem yaratarak zaten zehirli olan toplumsal iklimi daha da kötüleştirmektedir.

Öte yandan Avrupa Adalet Divanı'nın aldığı bir karar uyarınca, sığınmacıların belirli bir yerde ikamet etmeleri uygulaması noktasında İçişleri Bakanlığı elini rahatlatmış gibi dururken yine aynı kurum tarafından uygulamanın AB hukukuna aykırı olduğunun tescili insan hakları kuruluşları ile göçmenlerle ilgili STK'ları cesaretlendirmiştir.²⁶

Her ne kadar Avrupa Adalet Divanı sığınmacılar için entegrasyonun düzenlenmesi amaçlı zoraki yerleşim uygulamasını AB yasalarına aykırı olmakla nitelemişse de entegrasyonu gerçekleştirme babında hükümete bu insan hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı bu uygulamaya yeşil ışık yakılmış olması İçişleri Bakanı Thomas de Maizière'i cesaretlendirmiş ve uzun yıllar Avusturya'da uygulama alanı bulan, önümüzdeki ilk genel seçimlerde de artık iflasını ilan edecek olan ortadaki seçmen kitlesinin aşırı sağa kaymasını engellemek için yabancı ve mültecilere yönelik politikaları giderek sağcılaştırma ve hatta aşırı sağcılaştırma yönteminden medet umulur noktaya gelmiştir. Sonuç olarak hükümetin en hafifinden popülist olarak nitelendirilebilecek bu politikadan güç alan neo-nazi çevreler, Yeşiller Partisi milletvekili Özcan Mutlu'nun da ifade etmiş olduğu gibi artık ölüm tehditlerini alenen yapmaktan bile çekinmez hale gelmişlerdir.

Mart ayı ortasında Eyalet Adalet Bakanları'nın bir araya geldikleri bir konferansta Federal Adalet Bakanı Heiko Maas'ın da ifade ettiği gibi Almanya için 'utanç verici' olan bu gidişata

bir son verme kararlılığı içinde olduklarını kamuoyuna deklare etmişlerse de²⁷ bu açıklamalardan, çok sayıda STK ile ülkede yaşayan Müslümanların uzun zamandır talep ettikleri İslam/Müslüman karşıtlığının genel yabancı düşmanlığı kategorisinden çıkarılarak yeni oluşturulacak bir suç kategorisine yerleştirilmesinden imtina edilmesi nedeniyle çok fazla ilerleme beklenmemektedir. Bilindiği üzere aşırı sağcı, ırkçı çevreler İkinci Dünya savaşı öncesinde Yahudilere yapılmış olan insan hakları ihlallerinin benzerlerini günümüzde Müslümanlara karşı yapmaktadırlar. Buna rağmen yetkililer tarafından genel yabancı düşmanlığı başlığı altında bir kategoride değerlendirilen söz konusu ihlaller, bu tür suçların önlenmesine yönelik tedbirler alınmasına da imkân vermemektedir.

Şimdi vereceğimiz örnek olayda da bu durum açık bir şekilde gözler önüne serilmiştir. Mart ayının son gününde Berlin kentinde Fas'lı bir bayan ile bebek arabasında yatmakta olan bir yaşındaki yavrusu “hepinizi öldüreceğim”, “pis yabancılar” şeklinde naralar atan bir ırkçı saldırgan tarafından saldırıya uğrayıp yaralandılar. Saldırgan olay yerinden hızla uzaklaşırken neye uğradığını anlamayan anne ve bebeği hastanede tedavi altına alındılar. Konuyla ilgili medya tarafından görüşlerine başvuru alan polis yetkilileri yaralanan bayanın başörtülü olup olmadığı şeklindeki soruya cevap verememiş; olayın nedeninin İslam karşıtlığı olup olmayacağı yolundaki soruya da kendilerinin yabancı düşmanlığından yola çıktıklarını, dolayısıyla sözü edilen olaydaki itici kuvvetin İslam karşıtlığı olup olmadığı ile ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.²⁸ Bu örnek de bize göstermektedir ki antisemitik saldırıların yabancı karşıtlığı kategorisinin dışında, ayrı bir suç kategorisinde değerlendirilip cezalandırıldığı Almanya’da Müslümanlara yönelik nefret suçlarının genel yabancı karşıtlığı içinde barındırıldığı gibi çelişkili bir durumla karşı karşıyayız. Bu durumda ister istemez insanın aklına Müslümanların, Alman devleti tarafından eşit muameleye tabi tutulmaları için illa Yahudiler gibi yakılmaları mı gerekir şeklinde bir soru gelmektedir.

Almanya’daki ırkçı nefret sadece Müslümanlara yönelik değildir. 11 Eylül saldırılarından önce Almanya’da yabancı düşmanlığı genel olarak tüm yabancıları hedef almış iken ve ülkedeki Türk nüfusun yoğunluğundan da ötürü bu toplumsal kesime yönelik saldırılar daha dikkat çekerken, toplumsal katmanın en aşağısında yer alan siyahilere yönelik saldırıların Alman halkının nezdinde daha bir meşruluğu varmış gibi değerlendirilmekteydi. Fakat ne zaman 11 Eylül saldırıları akabinde ABD tarafından İslam düşman olarak ilan edildi. Dönemin ABD Başkanı George W. Bush tarafından “Bu bir Haçlı seferidir”. Ya bizdensiniz ya da

²⁷ *Mit aller Härte gegen Rechts*. 17 Mart 2016. www.dw.com Erişim: 19 Mart 2016.

²⁸ *Nazi boxt Kinderwagen und tritt Mutter*. 31 Mart 2016. www.migazin.de Erişim: 7 Nisan 2016.

karşımızdasınız' şeklinde ifade edilen kategorileşmenin Avrupa'ya ithal edilmesinin ardından Avrupa'daki ve dolayısıyla da Almanya'daki hava da giderek Müslümanların aleyhine dönmeye başladı. İşte bu arka plandan yola çıkarak günümüzde İslam/Müslüman karşıtlığı genelde Batı'da ve özelde Almanya'da çok revaçta olan bir toplumsal fenomen olmakla birlikte siyahiler de ırkçı nefret ve şiddetten üzerlerine düşen payı almaktadırlar.

Münih'e bağlı Zorneding kentindeki bir Katolik kilisesinde görev yapmakta olan Kongo'lu papaz Olivier Ndjimbi-Tshiende, geçtiğimiz aylarda kent Hristiyan Sosyal Birlik partisinin (CSU) eski başkanının aşırı sağcı ifadelerine açıkça karşı çıktığı için beş kez ölüm tehditi almasından sonra görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır.²⁹

Günden güne artan bir şekilde kamuoyunda dillendirilen bir korku da şu: 'Acaba Almanya 90'lı yıllara geri mi dönüyor? Leipzig kenti Emniyet Müdürü Bern Merbitz'in değerlendirmesine göre özellikle mültecilere karşı yoğunlaşmış olan şiddetin derecesi Hoyerswerda, Mölln ve Solingen'den çok uzakta olunmadığına işaret etmektedir.³⁰

Ölüm tehditlerinin varabileceği noktayı göstermesi açısından Alman Birinci Kanalı'nın (ARD) yaptığı araştırma da düşündürücüdür. ARD'nin yaptığı habere göre Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın uyarılarına rağmen çok sayıda aşırı sağcının silah ruhsatına el konulmadı. Haberde Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı tarafından 2014 yılında silah ruhsatına sahip 400 aşırı sağcı ile ilgili incelemeler sonucu ruhsatlarının iptali istenenlerden çok azının silah kullanma izni ellerinden alındı. Ayrıca haberde sözü edilen bu kişilerin arasında Neonazilerin de bulunduğu dile getirilmektedir.³¹

Öte yandan Almanya'nın değişik kentlerinde "Bürgerwehr" adı verilen ve sokaklarda devriye gezen "milis teşkilatları"nın da aşırı sağcı, ırkçı çevrelerden oluşan toplumsal tabanlarını genişleterek ortalama vatandaşa da sokakta 'güvenlik' duygusunu verebilecekleri aşamaya gelmeleri Almanya iç barışı açısından kaygı duyulması gereken bir olgudur.³²

"Die Zeit" gazetesinde yer alan bir habere göre yüzün üzerinde araştırmacının katılmış olduğu bir komisyon tarafından 2004 yılından beri sürdürülen araştırmalara göre Almanya'da bakanlıklarda çalışanların Nazi geçmişlerinin izleri sürüldü. Ortaya çıkan sonuca göre işe alımlarda özellikle Federal Emniyet Dairesi, iş başvurusunda bulunanların geçmişleri ile pek ilgilenmiş benzememektedir. Çalışanlarının %75'inin geçmişlerinde Alman Nasyonal

²⁹ Zornedings Pfarrer gibt nach rassistischen Morddrohungen auf. 6 Mart 2016. www.sueddeutsche.de Erişim: 10 Mart 2016.

³⁰ Leipziger Polizeichef zu Attacken auf Flüchtlinge: "Gewalt wird zunehmen". 3 Mart 2016. www.taz.de Erişim: 9 Mart 2016.

³¹ 400 Rechtsextreme besitzen einen Waffenschein. www.migazin.de Erişim: 15 Mart 2016.

³² Berliner Polizei warnt vor Bürgerwehren. 7 Mart 2016. www.morgenpost.de Erişim: 9 Mart 2016.

Sosyalist İşçi Partisi'ne (NSDAP) üyeliklerinin bulunduğu saptanan dairenin gözetimi altında ortaya çıkan kurum kültürünün ürettiği işin –her ne kadar araştırma komisyonu aksini iddia etse de- her ne olursa olsun devletin kutsanması gerektiği düşüncesinde olacağı ortadadır. Buradan hareketle nesilden nesile aktarılan bu kültür bize, neden aradan geçen bunca zamana, ortaya çıkan skandallara ve olayların iç yüzünün aydınlatılmasında şahitlik yapabilecek bir çok kişinin birbiri peşisıra ölmeleri(!) ya da intihar etmelerine(!) rağmen Nasyonal Sosyalist Yeraltı (NSU) cinayetlerinin aydınlatılmadığı hakkında bir fikir vermektedir. Mevzu bahis intihar ve ölüm vakalarının da toplumun gerek Alman ve gerekse Türk toplumunun büyük bir kısmı tarafından şüphe ile karşılanması, çok sayıda kişi tarafından bu cinayetlerin 'Alman derin devleti' tarafından işlenmiş olabileceği gibi bir düşüncenin dillendirilmesi bu gelişmeler ışığında çok da abes olarak ya da komplo teorisi gibi küçümseyici ifadelerle karşılanmamalıdır. Dile getirilen cinayetlerin arkasında 'Alman derin devletinin' olabileceği şeklindeki düşüncüyü güçlendiren veriler, zamanın İçişleri Bakanı Otto Schily'nin 2005 yılında konuyla ilgili olarak yapmış olduğu bir konuşmada kullanmış olduğu 'Federal Bakanlıklarda Nasyonal-Sosyalist bir geçmişin bulunmadığı' açıklamasının hilafına ortaya çıkarılan komisyon raporlarında mevcuttur.³³

Yukarıda söz konusu edilen Nasyonal-Sosyalist kültürün yansımalarını çok 'derinlerde' aramaya gerek yok dedirtecek elitlerin varlığının Almanya'da sadece aşırı sağ ya da ırkçı kesimlerle sınırlı olmadığını bize Hristiyan Demokrat Birliği partisi (CDU) ve Hristiyan Birlik partisi (CSU) İnsan Hakları Sözcüsü ve CDU milletvekili Erika Steinbach göstermektedir. Steinbach, Twitter hesabından 27 Şubat 2016 tarihinde paylaştığı fotoğrafta Hintlilerden oluşan kalabalık bir grubun ortasında kalan bir beyaz çocuğa durumuna dikkat çekerek mevcut göçmen ve iltica politikalarının sürdürülmesi halinde Almanya'nın düşeceği duruma işaret ediyor. Fotoğrafın üst kısmına 'Almanya 2030' yazılıyken alt kısmında da 'Sen nereden geliyorsun?' ibaresi bulunmaktadır. Muhalefet partilerinin çok sert tepki gösterdikleri Steinbach'ın paylaştığı söz konusu fotoğraf aslında ilk kez 2015'in Eylül ayında tanınmış bir İslam karşıtı tarafından kullanılmıştı. Sosyal medyada paylaşımında bulunan ve kendisini 'Michael Mannheimer' olarak adlandıran bu zat hakkında savcılık tarafından 'halkı kin ve nefrete kışkırtmak' suçlamasıyla soruşturma başlatılmıştı. Aynı eylemi gerçekleştiren Steinbach'ın benzer bir kovuşturmayla karşılaşp karşılaşmayacağı, dünyanın en büyük kadın kuruluşu olan

³³ *Aufarbeitung der Nazivergangenheit von Behördenmitarbeitern: 'Nazis zählen reicht nicht'* 25 Şubat 2016. www.zeit.de Erişim: 10 Nisan 2016.

Kadınların Uluslararası Siyonist Organizasyonu'nun (WİZO) Frankfurt şubesinin 1987-1997 arasında himayeliğini yapması bilgisi ışığında merakla beklenmektedir.



Kaynakça

- 268 kez yurtlara saldırdılar. 5 Nisan 2016. www.guncel.de Erişim: 9 Nisan 2016.
- 400 Rechtsextreme besitzen einen Waffenschein. www.migazin.de Erişim: 15 Mart 2016.
- Almanya'ya iltica zorlaşıyor. 25 Şubat 2016. www.dw.com Erişim: 9 Nisan 2016.
- Aufarbeitung der Nazivergangenheit von Behördenmitarbeitern: ‘Nazis zählen reicht nicht’ 25 Şubat 2016. www.zeit.de Erişim: 10 Nisan 2016.
- Berliner Polizei warnt vor Bürgerwehren. 7 Mart 2016. www.morgenpost.de Erişim: 9 Mart 2016.
- Bürgerlicher Rassismus und rechter Terror. 7 Mart 2016. www.mut-gegen-rechtengewalt.de Erişim: 13 Mart 2016.
- Die maiziere will sanktionen fuer integrationsverweigerer. 29 Mart 2016. www.migazin.de Erişim: 3 Nisan 2016.
- Die Politiker müssen Farbe bekennen. 6 Şubat 1982. www.zeit.de Erişim: 10 Nisan 2016.
- İltica Paketi 2'yi Onaylamak Kendini Bilmez Gürhun Taleplerini Yerine Getirmekdir. 24 Şubat 2016. www.igmg.org Erişim: 9 Nisan 2016.
- Leipziger Polizeichef zu Attacken auf Flüchtlinge: ‘Gewalt wird zunehmen’. 3 Mart 2016. www.taz.de Erişim: 9 Mart 2016.
- Mit aller Härte gegen Rechts. 17 Mart 2016. www.dw.com Erişim: 19 Mart 2016.
- Nazi boxt Kinderwagen und tritt Mutter. 31 Mart 2016. www.migazin.de Erişim: 7 Nisan 2016.
- Zornedings Pfarrer gibt nach rassistischen Morddrohungen auf. 6 Mart 2016. www.suddeutsche.de Erişim: 10 Mart 2016.

KÜLTÜREL HAKLAR

Yazan: Kazım Keskin

Almanya'daki aşırı sağcı kesimlerin toplumun her katmanından oluştuğunun bir başka göstergesi de mart ayı başında Köln'deki bir konser salonunda yaşananlardır. 'Kölner Stadt-Anzeigers' isimli bir yerel gazetede çıkan habere göre ünlü çembalo (bir tür tuşlu müzik aleti) sanatçısı İran'lı Mahan Esfahani sahneye çıkıp Almanca yerine İngilizce konuşmaya başlayınca seyircilerin bir kısmı kendisini protesto etmeye başlamışlar. Bununla da yetinmeyen bu kişiler, yüksek sesle kahkahalar, alkışlar, ıslıklar ve memnuniyetsizliklerini gösterir farklı davranışlar sergileyerek sanatçıyı eserlerini sahnelemeye ara vermek zorunda bırakmışlar. Birçok kişinin konser salonunu terk ettiği ifade edilen haberde sanatçı Esfahani taşkınlık yapan ırkçı "sanatseverlere" dönerek defalarca "Why are you afraid?"(Neden korkuyorsunuz?) sorusunu yöneltmiş.³⁴

Anayasal bir hak olarak tanınan eğitim hakkının pratik olarak Almanya'da yaşayan herkes tarafından eşit şekilde kullanılabilmesini söylemek pek mümkün değil. 24 Şubat 2016 tarihinde açıklanan '2016 Yoksulluk Raporu'nda göçmenler ve yabancıların yoksulluğa düşme rizikolarının diğer toplumsal kesimlere kıyasla daha yüksek olmasının en önemli nedenlerinden birisi olarak bu kesimlerin eğitim alanında karşılaştıkları mağduriyetler gösterilmektedir. Göçmen kökenli olmayan kişilerin yoksullukla karşılaşma rizikolarının %12,7 olarak verildiği raporda bu durumla karşılaşma oranı göçmen kökenli kişilerde %26,7 gibi çok yüksek seviyede olduğu görülmekte. Aynı riziko ile karşılaşma oranı yabancılarda ise %32,5 gibi neredeyse her üç kişiden birini kapsayacak derecededir. Rapor yazarları söz konusu durumun en önemli sebebinin eğitim alanında karşılaşılan mağduriyetler olduğunu ifade ederlerken göçmen ve yabancı kökenli kişilerin yoksulluk tehlikesi ile karşı karşıya olmalarının bu şartlar altında yadırganmaması gerektiğini de ifadelerine eklemekteler.³⁵

Almanya'da her ne kadar eğitim alanındaki şartlar özellikle göçmen kökenliler için pek iç açıcı olmasa da birçok özel şirketin de katkılarıyla 2011 yılında hayata geçirilen *Almanya Bursunu* (Deutschlandstipendium) almaya hak kazanan çok sayıda üstün başarı sahibi göçmen kökenli üniversite öğrencisi bulunmaktadır. 2011'den 2014'e kadar geçen zamanı kapsayan bir araştırmaya göre kriterleri arasında okuldaki notların yanı sıra toplumsal angajman ve yaşam boyunca karşılaşılan engellerin aşılması da bulunan Almanya Bursundan yararlananların

³⁴ *Kölner Publikum pöbelt gegen iranischen Musiker*. 1 Mart 2016. www.morgenpost.de Erişim: 5 Mart 2016.

³⁵ *Armutrisiko unter Migranten weiter auf hohem Niveau*. 24 Şubat 2016. www.migazin.de Erişim: 12 Mart 2016.

%28'inin göçmen kökenli olduğu ortaya konulmuştur. Halen Alman üniversitelerinde öğrenim gören göçmen kökenli öğrencilerin oranının da %23 olduğu belirtilen araştırmada yabancı öğrencilerin bu burstan yeteri derecede istifade edemedikleri ifade edilmiştir.³⁶

Almanya'da resmi makamlar bir yandan ülkede yaşayan yabancıların entegre olmamalarından yakınırken diğer yandan paradoksal bir biçimde bu süreci zorlaştırmak için ellerinden gelen çabayı göstermekte çekinmemektedirler. En son Kuzey Almanya kentlerinden Kiel'den yükselen bir ses birçok kişiyi hayretler içinde bıraktı. Şilezvig Holştayn eyaletinin Hristiyan Demokrat Birliği (CDU) partisi yöneticileri eyalette bütün kamu kurumlarında ve özellikle yuva ve okul kantinlerinde domuz eti bulundurulmasının zorunlu hale getirilmesi çağrısında bulundular.³⁷

Almanya'da genel olarak olumsuz bir imaja sahip olan göçmenler mültecilerin kalabalık gruplar halinde ülkeye gelişi sonrasında da kısa bir süre hariç bu imajlarının olumlu yönde değişmesini boş yere beklemek durumunda kaldılar. Sorunun temelinde güvenlik odaklı entegrasyon politikalarının yattığı ve bu politikaların ana temalarını da genellikle sağ/aşırı sağ siyasal odakların belirlediği veya sürüklediği düşünülürse sahip olunan bu negatif imajın tersi yönde bir değişim geçirmesini beklemek eşyanın tabiatına aykırı gibi görünmektedir.

Mülteci krizinin Avrupa için doruk noktasına çıktığı Ağustos 2015 tarihlerinde ellerinde "hoş geldiniz" pankartlarıyla tren garlarında, otobüs garajlarında ve havaalanlarında mültecileri karşılayan, onlara verilmek üzere oyuncaktan içeceğe, yiyecekte giyeceğe çok sayıda nakdi yardımın karşılama yerlerinde sergilendiği fotoğraflardaki Almanya'nın da gerçekliği olduğunu unutmadan ve fakat bu gerçekliğin maalesef ülkedeki gerçekliğin çok az bir kısmını temsil ettiğini ya da edebildiğini göz ardı etmemek gerekmektedir. Ülke medyasına hakim olan hava insani olan bu gerçekliğin tüm Almanya'yı temsil etmesine izin vermemekte denilse yeridir. Ana akım medyanın %90'ının mültecilerle ilgili olarak kullandığı haber dilinin geçtiğimiz yaz aylarında olumlu olmasına rağmen aynı medyanın kış aylarına gelince yine söz konusu mülteciler olunca kullandığı dilin neden olumsuzla doğru kaydığını anlamak ve anlamlandırmak ancak sağ/aşırı sağ siyasal platformların bu ülkedeki kültürel hegemonyası ile açıklanabilir.³⁸

³⁶ *Studierende mit Migrationshintergrund und deutschem Pass profitieren.* 10 Mart 2016. www.migazin.de Erişim: 15 Mart 2016.

³⁷ *CDU fordert: Schweinefleischpflicht in öffentlichen Kantinen.* 2 Mart 2016. www.ln-online.de Erişim: 11 Mart 2016.

³⁸ *Facebook und Medien über Flüchtlinge: Wie sich die deutsche Willkommenskultur in Ablehnung verwandelte.* 3 Mart 2016. www.sueddeutsche.de Erişim: 10 Nisan 2016.

Kaynakça

- Armutsrisiko unter Migranten weiter auf hohem Niveau. 24 Şubat 2016. www.migazin.de Erişim: 12 Mart 2016.
- CDU fordert: Schweinefleischpflicht in öffentlichen Kantinen. 2 Mart 2016. www.in-online.de Erişim: 11 Mart 2016.
- Facebook und Medien über Flüchtlinge: Wie sich die deutsche Willkommenskultur in Ablehnung verwandelte. 3 Mart 2016. www.sueddeutsche.de Erişim: 10 Nisan 2016.
- Kölner Publikum pöbelt gegen iranischen Musiker. 1 Mart 2016. www.morgenpost.de Erişim: 5 Mart 2016.
- Studierende mit Migrationshintergrund und deutschem Pass profitieren. 10 Mart 2016. www.migazin.de Erişim: 15 Mart 2016.